

PRAVILNIK

O SADRŽAJU ELABORATA O UREĐENJU GRADILIŠTA

("Sl. glasnik RS", br. 31/92)

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se sadržaj elaborata o uređenju gradilišta na kome se izvode radovi na izgradnji, rekonstrukciji, sanaciji ili rušenju građevinskih objekata.

Dokumentacija za uređenje gradilišta izrađuje se za organizaciju i tehnologiju izvođenja radova, na osnovu projektne dokumentacije, tehničkih propisa, jugoslovenskih standarda i propisa o zaštiti na radu.

Član 2

Gradilište se priprema, koristi, održava, a objekat gradi, rekonstruiše, odnosno ruši uz primenu mera zaštite na radu prema elaboratu za uređenje gradilišta koji ima dva dela:

- 1) elaborat o pripremanju, uređenju i korišćenju gradilišta sa pristupnim putevima gradilištu (u daljem tekstu: opšti elaborat),
- 2) elaborat o posebnim merama zaštite na radu na mestima rada i kretanja radnika sa povećanim rizikom od povređivanja ili nastanka profesionalnih oboljenja i oštećenja zdravlja radnika (u daljem tekstu: poseban elaborat).

Član 3

Za gradilišta izvan naseljenih mesta, sa dužim rokom građenja (hidrocentrale, termoelektrane, brane, autoputevi, magistralne železnice, putevi sa pripadajućim objektima i sl.), izvođač dostavlja nadležnoj inspekciji opšti elaborat sa prijavom o početku radova, a poseban elaborat se nalazi i čuva na gradilištu dostupan uvidu inspektora rada za vreme trajanja radova.

Za gradilišta u naseljenim mestima na kojima se izgrađuju objekti kao što su stambene i poslovne zgrade, saobraćajni i komunalni objekti i sl., elaborat o uređenju gradilišta se izrađuje jedinstveno i dostavlja nadležnoj inspekciji rada sa prijavom o početku radova.

Član 4

Elaborat o uređenju gradilišta obezbeđuje rukovodilac radova uz overu predstavnika investitora ili nadzorne službe, nakon čega mogu da otpočnu radovi.

II OPŠTI ELABORAT

Član 5

Opšti elaborat o pripremanju, uređenju, korišćenju i rušenju gradilišta sa pristupnim putevima gradilištu sadrži:

- 1) šemu gradilišta,
- 2) tekstualni deo.

1. Šema gradilišta

Član 6

Šema gradilišta je situacioni plan, koji se zavisno od veličine gradilišta, izrađuje u razmeri 1:200 do 1:1000, po potrebi sa dodatnim crtežima ili skicama koje mogu biti u drugim razmerama.

Šema gradilišta sadrži:

- 1) prikaz objekta na kome se izvode radovi,
- 2) radni položaj oruđa i uređaja za izvođenje radova koji se postavljaju na objekat ili neposredno uz njega, sa ucrtanim manevarskim zonama kod pokretnih oruđa i uređaja, odnosno sa ucrtanim manipulacionim zonama kod dizalica uz šematski prikaz mera (linije zaštitne ograde, šeme zapreka, zaštitne nadstrešnice i sl.),
- 3) lokacije privremenih objekata sa merama za bezbedan prilaz pri korišćenju i održavanju,
- 4) trase bezbednih saobraćajnica za kretanje sredstava mehanizacije i prikaz staza za kretanje radnika u krugu gradilišta i pristupnih puteva gradilištu,
- 5) prikaz placeva za parkiranje i placeva za opravku i održavanje vozila i sredstava mehanizacije i gradilišne opreme sa pripadajućim radionicama, magacinima i uređajima i merama za bezbedno korišćenje,
- 6) prikaz placeva sa deponijama materijala i gotovih proizvoda za obradu drveta, mineralnih sirovina, betonskog gvožđa, spravljanje betona, izradu betonskih elemenata, izradu bravarskih proizvoda i sl.,

7) prikaz skladišta montažnih gotovih elemenata, prostora za smeštaj građevinskog materijala, prostora za smeštaj rušenog materijala i elemenata sa oruđima i uređajima za manipulaciju (doprema, skladištenje, utovar, otprema i sl.), kao i mera za bezbednost okoline i mera za bezbedno korišćenje i održavanje gradilišnih staza i prolaza,

8) prikaz skladišta tečnih goriva, tehničkih gasova i zapaljivih materijala sa merama za bezbedno korišćenje i održavanje,

9) prikaz objekata, instalacija i vodova električne energije visokog i niskog napona i rasvete na mestima rada i kretanja radnika i duž trase gradilišnog saobraćaja, a u slučaju noćnog rada i prikaz mera zaštite za bezbedno korišćenje i održavanje i zaštitu radnika i sredstava mehanizacije od opasnog dejstva električne struje,

10) mrežu pitke, tehničke i otpadnih voda sa objektima i uređajima za korišćenje i održavanje i mere za sprečavanje pristupa nepoželjnih lica,

11) prikaz sanitarnih objekata postavljenih na lokacijama koje obezbeđuju bezbedan pristup, korišćenje i održavanje i mere za sprečavanje zagađenja okoline,

12) prikaz objekta i instalacija za grejanje sa uređajima za korišćenje i održavanje,

13) prikaz objekta za smeštaj, ishranu, rekreaciju, presvlačenje, zagrevanje, sušenje odeće radnika i sl.,

14) situaciju zatečenih, objekata unutar kruga gradilišta sa prikazom mera obezbeđenja radnika, vozila i sredstava mehanizacije od uticaja ili dejstva opasnog objekta (električni dalekovodi, cevovodi pod pritiskom, građevinski i drugi objekti podložni padu i sl.), kao i mere obezbeđenja ovih objekata od radova i gradilišnog saobraćaja,

15) granice gradilišnog područja, odnosno kruga gradilišta sa merama za sprečavanje pristupa besposlenim licima, životinjama, vozilima, koja ne pripadaju gradilištu.

Član 7

Preduzeće koje izvodi radove (u daljem tekstu: izvođač) u slučaju nastanka prekida radova, izrađuje posebnu šemu mera za sprečavanje prilaza gradilištu besposlenim licima, životinjama i saobraćajnim sredstvima koja ne pripadaju gradilištu.

2. Tekstualni deo elaborata

Član 8

Tekstualni deo elaborata sadrži:

1) opis i bliže određenje mera prikazanih u šemi gradilišta iz čl. 6 i 7 ovog pravilnika,

- 2) opis mera zaštite na radu pri izvođenju pripremnih i završnih radova na objektu uključujući i radove na rušenju objekata na gradilištu,
- 3) organizaciju pružanja prve pomoći i transporta do najbliže zdravstvene ustanove,
- 4) sadržaj i obim istraživanja terena pre početka radova, ukoliko se gradilište ili njegov deo nalaze na nekadašnjem ratnom poprištu, i preduzimanju mera, ako se utvrdi prisustvo opasnih predmeta, odnosno materija i mera za njihovo stručno uklanjanje,
- 5) mere zaštite radnika od sredstava saobraćaja i mere za nesmetano odvijanje saobraćaja, kada kroz područje gradilišta prolazi aktivna javna saobraćajnica.

Član 9

Tekstualni deo opšteg elaborata sadrži i poseban projekat - uputstvo kojim se propisuje način izvođenja i mere zaštite radnika i okoline, kada se na gradilištu obavljaju sledeći radovi:

- 1) uz upotrebu eksploziva, pri čemu se propisuje postupak pri istovaru, skladištenju, utovaru, prevozu, odlaganju na mestu upotrebe i upotrebi eksploziva pri čemu se propisuju mere obezbeđenja pre, za vreme i posle upotrebe eksploziva,
- 2) montažnog građenja kod koga se pomoću uređaja vrši dizanje i prenos teških montažnih elemenata, tako da mere zaštite na radu, obuhvataju istovar, skladištenje postavljanje u položaj za dizanje, dizanje elemenata, postavljanje u projektovani položaj i osiguranje od preturanja ili pada u podignutom položaju,
- 3) na rušenju objekata ili dela objekta, propisuju se mere zaštite od neposrednog uticaja rušenja (dejstvo eksplozije kod miniranja, pad delova objekta pri rušenju, pad okolnih delova i sl.), zatim dejstva uređaja kad se rušenje obavlja mašinski ili radnika koji obavljaju rušenje koje se izvodi ručno, kao i od štetnih posrednih uticaja rušenja kao što su prašina, otpaci, a posebno ako u materijalu objekta ima azbestnih materija, koje ne smeju da dospeju na alat, odeću i telo radnika ili u okolni vazduh.

Član 10

Za manje složena gradilišta na kojima nisu zastupljene sve vrste radova navedene u čl. 6, 7, 8 i 9 ovog pravilnika, opštim elaboratom obuhvataju se samo mere zaštite za radove koji će se izvoditi na gradilištu.

III POSEBAN ELABORAT

Član 11

Poseban elaborat izrađuje se za radove ili radne operacije za čije je obavljanje neophodno da radnik poseduje posebne zdravstvene i psihofizičke sposobnosti, kao i za radove,

odnosno radne operacije kod kojih postoji povećan rizik od povređivanja ili mogućnost pojave štetnosti po zdravlje radnika, koje se ne mogu otkloniti primenom pojedinačnih mera zaštite na radu.

Radovima, odnosno radnim operacijama, u smislu stava 1 ovog člana, smatraju se naročito:

- 1) radovi na kosinama, širokim otkopima i podzemni radovi,
- 2) radovi u rovovima i jamama dubokim preko 1,0 metar,
- 3) radovi na visini,
- 4) radovi kod kojih postoji opasnost od pada predmeta na radnike,
- 5) radovi na vertikalnom i horizontalnom transportu građevinskog materijala i opreme,
- 6) montažna gradnja,
- 7) radovi sa povećanim ili smanjenim vazдушnim pritiskom.

Član 12

Poseban elaborat sastoji se od odvojenih projekata od kojih se svaki izrađuje za pojedinu tehnološku celinu u procesu radova iz člana 11 ovog pravilnika i sadrži:

- 1) tehnički izveštaj sa naznakom redosleda i opisom načina i organizacije izvođenja radova uključujući i način upotrebe opreme i sredstava mehanizacije,
- 2) proračun sa dokazom stabilnosti pomoćnih konstrukcija koje će se koristiti, oruđa i uređaja, kao i postojećeg objekta koji će se koristiti prilikom izvođenja radne operacije,
- 3) dispoziciju izgleda, crteže karakterističnih preseka i detalja za izvođenje pomoćnih i zaštitnih konstrukcija,
- 4) opis mera zaštite na radu, po potrebi sa skicama, na mestima rada i kretanja radnika pri izvođenju radne operacije.

Kod skela, pokretnih radnih platformi, podgrada u rovovima i jamama i sl. poseban elaborat sadrži i opis redosleda i postupka montaže i demontaže.

Član 13

Sa sadržinom posebnog elaborata upoznaju se radnici koji će neposredno učestvovati u izvršenju radova iz člana 11 stav 2 ovog pravilnika, nakon čega može da se otpočne sa izvođenjem tih radova.

Na gradilištu postoji evidencija, odnosno dokaz da su sa načinom izvođenja radova ili radne operacije i merama zaštite na radu iz člana 11 ovog pravilnika upoznati radnici koji će neposredno učestvovati u izvršenju.

IV ELABORAT O UREĐENJU GRADILIŠTA U NASELJENIM MESTIMA

Član 14

Za gradilišta u naseljenim mestima elaborat o uređenju gradilišta izrađuje se u jednom delu i predaje inspekciji rada zajedno sa prijavom o početku radova.

Elaborat o uređenju gradilišta u naseljenim mestima sadrži elemente elaborata iz člana 2 ovog pravilnika, kao i sledeće posebne mere zaštite:

- 1) ograđivanje gradilišta čvrstom ogradom radi sprečavanja pristupa besposlenih lica, životinja i vozila koja ne pripadaju gradilištu, koja obezbeđuje prostor gradilišta za izvršenje svih radova, skladištenje građevinskog materijala, manevarski i manipulacioni prostor oruđa i uređaja za rad, smeštaj privremenih i pomoćnih objekata i instalacija u prostoru gradilišta,
- 2) postavljanje zapreka na prilazima sa znacima upozorenja i, po potrebi, uvođenje stalnog čuvarskog nadzora, na gradilištima koja se ne mogu u potpunosti ograditi,
- 3) zaštitu nezaštićenih delova susednih objekata, električnih kablova pod naponom, cevovoda pod pritiskom, prolaza i mesta rada radnika i javnih saobraćajnica koje se nalaze u manipulacionom prostoru dizalice (prostor ograničen najvišim i najnižim položajem zahvatnog sredstva kao i njegovim krajnjim položajima na oba kraja dizalične staze, ukoliko ova postoji),
- 4) usmeravanje saobraćaja i pešaka na neugroženu stranu ili postavljanje zaštitne ograde oko ugroženog prostora odnosno podizanje zaštitne građevine u slučaju kad se ne može izbeći kretanje delova uređaja izvan gradilišnog prostora (manevarski prostor uređaja izlazi izvan gradilišnog prostora), pri čemu se zaštine građevine za zaštitu od padajućih delova izrađuju na osnovu projekta koji sadrži statistički proračun, crteže za izvođenje, uputstvo za montažu i demontažu i opis mera za pravilno usmeravanje saobraćaja, signalizacija i osvetljenje u toku upotrebe,
- 5) postavljanje konstrukcija za zaštitu od obrušavanja zemljanog materijala i drugih deformacija tla ili za zaštitu od nepovoljnog dejstva površinskih i podzemnih voda kod radova u iskopima.

Zaštitne konstrukcije od obrušavanja iz stava 1 tačka 5 ovog člana i podgrade u rovovima i jamama dubine preko 1 metar izvode se na osnovu projekta koji sadrži dokaz stabilnosti za najnepovoljniji slučaj opterećenja, tehnički opis redosleda montaže i demontaže, kao i crteže i uputstva za postavljanje, korišćenje i održavanje sa merama zaštite na radu.

Kad se gradilište nalazi na aktivnoj javnoj saobraćajnici, iznad ili ispod koje građani i sredstva saobraćaja ne smeju biti ugroženi od građevinskih radova, postavlja se oko radova i jama čvrsta ograda za sprečavanje pristupa, zaštita od pada alata i materijala, zaštitna nadstrešnica, zaštitna mreža, prihvatna skela i fizičke zapreke za sprečavanje udara odnosno prilaza vozila i sl. pri čemu se ovi zaštitni objekti izrađuju, odnosno postavljaju na osnovu uputstva koje sadrži opis saobraćajnog upozoravanja i označavanja, šemu osvetljenja i svetlosne signalizacije i postupak njihovog postavljanja, održavanja i uklanjanja.

U prostorima i na mestima ugroženim od javnog saobraćaja, kao što su izlazi za radnike iz gradilišta u blizini kolovoza ili železničke pruge, u slučaju kad se izvode radovi na kolovozu ili u neposrednoj blizini saobraćaja (bankine, kosine trupa puta, nožice nasipa i sl.) ili kad ne može da se izbegne prisustvo građana u okolini gradilišnog prostora (susedne stambene zgrade, pešačke pasarele ili prolazi i sl.), radnici se obezbeđuju posebnim merama zaštite od bačenih predmeta ili od opasnog dejstva saobraćajnih sredstava uređivanjem režima saobraćaja (smanjenjem dozvoljene brzine, skretanjem saobraćaja, signalizacijom i sl.), zaštitnim ogradama, mrežama, nadstrešnicama, a po potrebi i fizičkim zaprekama.

Kod vršenja iskopa ili izvođenja podzemnih radova, pre početka radova od nadležnih gradskih ili mesnih organa pribavljaju se šeme položaja podzemnih postojećih aktivnih instalacija električne energije, PTT uređaja, vodovoda i kanalizacije i dr., na osnovu kojih se sačinjava uputstvo o izvođenju radova, sa merama zaštite na radu na mestima rada u blizini instalacija.

V PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 15

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primena člana 3 Pravilnika o zaštiti na radu u građevinarstvu ("Službeni list SFRJ", br. 42/68 i 45/68).

Član 16

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".